

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قوانین راه و وظایف افسر نگهبان در دریا

رشته ناوبری

گروه تحصیلی علوم و فنون دریایی

زمینه صنعت

شاخه آموزش فنی و حرفه‌ای

شماره درس ۲۹۵۴

قوانین راه و وظایف افسر نگهبان در دریا/ مؤلفان: محمدرضا صابردیارجان، جواد داداش زاده.	۳۴۳
— تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران، ۱۳۹۵.	/۰۹۶۶
۱۱۲ص. :مصور.— (آموزش فنی و حرفه‌ای؛ شماره درس ۲۹۵۴)	ق ۱۳۵ الف
متون درسی رشته ناوبری گروه تحصیلی علوم و فنون دریایی، زمینه صنعت.	۱۳۹۵
بررسی و تصویب محتوا: کمیسیون برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی رشته ناوبری دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کار دانش وزارت آموزش و پرورش.	
۱. دریانوردی — قوانین و مقررات. الف. ایران. وزارت آموزش و پرورش. دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کار دانش. ب. عنوان. ج. فروست.	

همکاران محترم و دانش آموزان عزیز :

پیشنهادات و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی
تهران - صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر تألیف کتاب های درسی
فنی و حرفه ای و کار دانش، ارسال فرمایند.

info@tvoccd.sch.ir

پیام نگار (ایمیل)

www.tvoccd.sch.ir

وبگاه (وبسایت)

وزارت آموزش و پرورش

سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتاب های درسی فنی و حرفه ای و کار دانش

نام کتاب : قوانین راه و وظایف افسر نگهبان در دریا - ۴۷۶/۵

مؤلفان : ناخدا یکم محمدرضا صابر دیارجان، ناخدا دوم جواد داداشزاده

اعضای کمیسیون تخصصی : حمیدیزدانی، جواد سقای سعیدی، فرهاد میریانی، محمد تاجر قزوینی و جعفر تذکر

آماده سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار : ۹۲۶۶-۸۸۳۰، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبسایت : www.chap.sch.ir

مدیر امور فنی و چاپ : لیدا نیک روش

طراح جلد : مریم کیوان

صفحه آرا : فاطمه سادات قوامی درو

حروفچین : فاطمه باقری مهر

مصحح : هاله حکیمیان، فاطمه میررضایی

امور آماده سازی خبر : زینت بهشتی شیرازی

امور فنی رایانه ای : احمدرضا امینی، ناهید خیام باشی

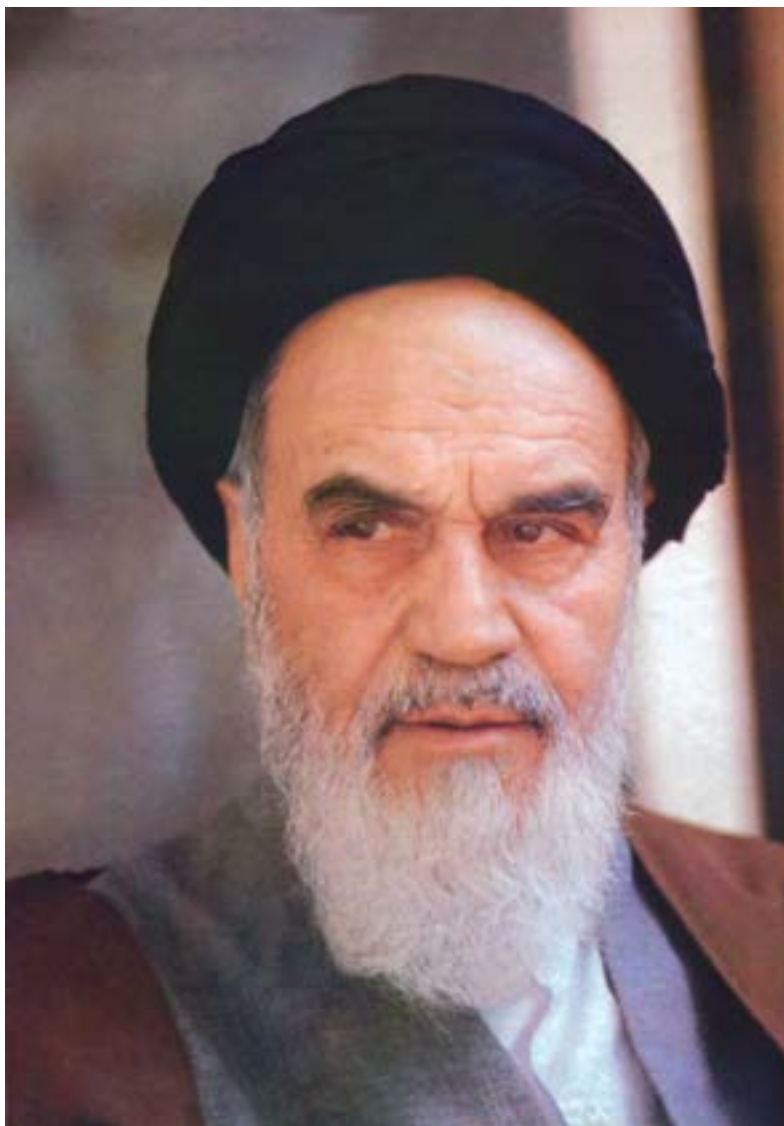
ناشر : شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران - تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش)

تلفن : ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۳۷۵۱۵-۱۳۹

چاپخانه : شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ دوم ۱۳۹۵

حق چاپ محفوظ است.

اسلام، طبیعت را مهار می کند برای واقعیت و همه را رو به وحدت
و توحید می برد.

امام خمینی (ره) صحیفه نور، ج ۸، ص ۶

فهرست مطالب

فصل یکم : اهمیت دریا و دریانوردی و کلیات قوانین راه

۲	مقدمه
۳	اهمیت دریا و دریانوردی
۷	آب‌های داخلی
۸	دریای سرزمینی یا آب‌های ساحلی
۸	منطقه مجاور/ نظارت
۸	منطقه انحصاری و اقتصادی
۹	دریای آزاد
۹	۱- کاربرد قوانین راه
۹	۲- مسئولیت شناورها
۹	۳- تعاریف عمومی
۱۰	۵- شکل ظاهری کشتی‌ها
۱۱	۶- علائم صوتی و بصری
۱۱	۷- استثناها
۱۱	خودآزمایی

فصل دوم : کاربرد، مسئولیت و تعاریف مربوط به قوانین بین‌المللی راه (قوانین یک الی سه)

۱۵	کاربرد قوانین راه (قانون اول)
۱۶	مسئولیت (قانون دوم)
۱۶	تعاریف عمومی (قانون سوم)
۲۲	خودآزمایی

فصل سوم: قوانین مربوط به شناورهای موتوری و بادبانی (قوانین ۴ الی ۱۹)

۲۵	کاربرد (قانون چهارم)
۲۵	دیده بانی (قانون پنجم)
۲۶	سرعت ایمن (قانون ششم)
۲۸	اقدامات جلوگیری از تصادم (قانون هشتم)
۳۰	کانال‌های باریک (قانون نهم)
۳۲	طرح‌های مجزاکننده ترافیک (قانون دهم)
۳۴	شناورهای بادبانی (قانون دوازدهم)
۳۵	سبقت (قانون سیزدهم)
۳۶	موقعیت سینه به سینه (قانون چهاردهم)
۳۶	وضعیتی که شناورها راه یکدیگر را قطع می‌کنند (قانون پانزدهم)
۳۷	وظایف شناور راه‌دهنده (قانون شانزدهم)
۳۷	وظایف شناوری که حق تقدم راه دارد (قانون هفدهم)
۳۸	مسئولیت‌های بین شناورها (قانون هجدهم)
۳۹	هدایت شناورها در شرایط دید محدود (قانون نوزدهم)
۴۰	خودآزمایی

فصل چهارم: چراغ‌ها و آشکال (قوانین ۲۰ الی ۳۱)

۴۴	کلیات (قانون بیستم)
۴۵	تعاریف چراغ‌ها (قانون بیست و یکم)
۴۷	بُرد دید چراغ‌ها (قانون بیست و دوم)
۴۸	چراغ‌های شناور موتوری در حال دریانوردی (قانون بیست و سوم)
۵۱	یدک‌کشی و هل دادن (قانون بیست و چهارم)
۵۸	شناور بادبانی در حال دریانوردی و شناور (قانون بیست و پنجم)
۶۰	شناورهای صیادی (قانون بیست و ششم)
	شناور خارج از کنترل و شناوری که به دشواری قادر به انجام مانور است
۶۲	(قانون بیست و هفتم)
۶۵	شناور دارای آب‌خور زیاد (قانون بیست و هشتم)

۶۷	شناور راهنما بر (قانون بیست و نهم)
۶۷	شناور در لنگر و شناور به گل نشسته (قانون سی ام)
۷۰	هوایماهای آب نشین (قانون سی و یکم)
۷۰	خود آزمایی

فصل پنجم: علائم صوتی و بصری (قوانین ۳۲ الی ۳۸)

۷۵	تعاریف (قانون سی و دوم)
۷۵	تجهیزات صوتی (قانون سی و سوم)
۷۶	علائم اخطار و مانور (قانون سی و چهارم)
۷۷	علائم صوتی در شرایط دید محدود (قانون سی و پنجم)
۷۸	علائم جلب توجه (قانون سی و ششم)
۷۹	علائم اضطراری (قانون سی و هفتم)
۷۹	استثناها (قانون سی و هشتم)
۷۹	خود آزمایی

فصل ششم: وظایف افسر ناوبر (افسر نگهبان پل فرماندهی)

۸۳	مقدمه
۸۵	مسئولیت کلی افسران ناوبر در هنگام نگهبانی در پل فرماندهی
۸۹	دریانوردی ساحلی
۹۰	دریانوردی اقیانوسی یا دریانوردی در دریاهای آزاد
۹۰	وظایف ناوبران
۹۵	وظایف افسر نگهبان پل فرماندهی در هنگام ورود و ترک بندر
۹۵	چک لیست ناوبری برای خروج از بندر
۹۸	وظایف افسر ناوبر در لحظه حرکت کشتی
۱۰۱	وظایف افسر نگهبان قبل از ورود به بندر
۱۰۱	خود آزمایی
۱۰۲	واژه نامه تخصصی
۱۱۰	واژه نامه عمومی

مقدمه

هنرجویان گرامی، از جمله ملزومات و ضروریات ورود به هر شغلی آشنایی با قوانین و مقررات آن شغل است و اهمیت این موضوع در مورد مشاغلی که با جان انسانها و ایمنی بخش عمده‌ای از کالاهای با ارزش و مهم یک جامعه سروکار دارند، چند برابر است؛ مشاغلی که چرخ‌های امنیت، اقتصاد و پیشرفت جامعه به آن‌ها بستگی دارد.

شغل دریانوردی نیز از جمله مشاغلی است که در عین مهم، تأثیرگذار، پرافتخار، جذاب و هیجان‌انگیز بودن، به دلیل سروکار داشتن با جان انسانها و همچنین مرتبط بودنش با اقتصاد کلان جامعه، کاملاً به مباحث ایمنی وابسته است. می‌توان گفت کلید واژه یک دریانوردی خوب و یک دریانورد شایسته در نظر گرفتن ملاحظات ایمنی است. از این‌رو در حوزه دریایی، قوانین و مقررات بسیاری توسط سازمان‌های بین‌المللی تدوین و در بین جوامع منتشر گردیده و اجرای آنها الزامی شده است.

کتابی که تقدیم شده است، قوانین و مقررات مربوط به هدایت ایمن شناورهاست که در آن سعی شده است تمام سی‌وهشت قانون مصوب سازمان جهانی دریانوردی توضیح داده شوند (اگرچه، به تناسب محتوای درس و شرایط و ویژگی هنرجویان برخی قوانین به صورت خلاصه بیان شده‌اند).

این قوانین و مقررات که به قوانین راه دریانوردی مشهورند، الفبای ورود به شغل دریانوردی هستند البته ممکن است این تصور وجود داشته باشد که این قوانین منحصرأً به افسران ناوبر مربوط می‌شود، درحالی‌که آشنایی با این قوانین قطعاً برای سایر دریانوردان و ملوانان نیز مفید خواهد بود.

قوانین راه دریانوردی باید ملکه ذهن افسران ناوبر قرار گیرند، به طوری که بدون مراجعه به این کتاب، آنان بتوانند هنگام روبرو شدن با سایر شناورها تصمیم درست و قانونی اتخاذ کنند. از این‌رو در مراکز عالی آموزش دریانوردی، نحوه ارزشیابی این قوانین به این شکل است که افسر ناوبر باید به سؤالات آزمون پاسخ کامل و صحیح دهد و حتی یک مورد خطا از وی قابل قبول نخواهد بود. و این ارزشیابی در دوره‌های مختلف تحصیلی و حتی بعد از اشتغال افسر ناوبر بر روی شناور نیز به صورت مداوم و زمان‌بندی شده صورت می‌گیرد.

محتوای این کتاب در شش فصل تشریح شده است و بخش‌های مهم آن عبارتند از :
مباحث رعایت حق تقدم در دریانوردی، جلوگیری از تصادم در دریا، قوانین مربوط به محدودیت‌های ترافیکی و محدودیت‌های شناورها، آشنایی با چراغ‌ها و اشکال مربوط به دریانوردی و در نهایت علایم صوتی مربوط به شناورها. رعایت هرکدام از این مباحث در تصمیم‌گیری افسران ناوبر و در حوزه دریانوردی آنان نقش به‌سزایی ایفا می‌کند.

ضمن آرزوی توفیق و سربلندی برای کلیه دریانوردان عزیز کشورمان و سیادت دریایی پایدار برای کشور پرصلابت و استوار ایران و آرزوی موفقیت و سربلندی برای هنرجویان گرامی و آینده‌سازان این مرز و بوم، به آنان توصیه می‌شود در یادگیری این کتاب تمرین و ممارست بیشتری داشته باشند تا نسبت به این قوانین تدوین شده اشراف کامل پیدا کنند.

مؤلفان